



In deze factsheet vindt u informatie over COSA in Nederland en Europese COSA-projecten.

Raadpleeg voor meer informatie: www.circles4.eu, www.cosanederland.nl, www.reclassering.nl of vraag informatie op via info@cosanederland.nl.

Inleiding

COSA (Circles of Support and Accountability) is in 1994 in Canada ontwikkeld, en vervolgens in 2002 opgepikt in Engeland en verder doorontwikkeld. In Nederland worden cirkels sinds 2009 opgezet en begeleid door Reclassering Nederland. Onderzoek voor de doorontwikkeling van COSA wordt uitgevoerd door het Expertisecentrum Veiligheid van Avans Hogeschool, Den Bosch. COSA richt zich op de veilige re-integratie van veroordeelde zedendaders. Het voornaamste doel is: geen nieuwe slachtoffers.



[Vrijwilligers](#) en professionals van COSA ondersteunen zedendaders (kernleden in een cirkel) bij het inperken van het risico op recidive. Cirkels staan open voor plegers van zedendelicten met een gemiddeld tot hoog risico op recidive en een hoge ondersteuningsbehoefte, die gemotiveerd willen werken aan een delictvrije toekomst. Beroepskrachten die bij het kernlid betrokken zijn (zoals de toezichthouder van de reclassering, wijkagent, behandelaar) vormen een buitencirkel die de binnencirkel van vrijwilligers en kernlid ondersteunt.

Wie meer wil weten over COSA kan ook [dit filmpje](#) bekijken.

Succesvolle aanpak

COSA blijkt een belangrijke bijdrage te kunnen leveren aan het terugdringen van recidive bij zedendelinquenten met een gemiddeld tot hoog recidiverisico. Een meta-analyse van de effectonderzoeken die tot dusver zijn uitgevoerd, waarbij kernleden zijn vergeleken met vergelijkbare zedendelinquenten die niet door COSA zijn begeleidt, laat zien dat bij kernleden de seksuele recidive 67% lager ligt en de algemene recidive 44% lager (Clarke, Brown & Völlm, 2014). [Klik hier](#) voor een overzicht van het internationale wetenschappelijk onderzoek naar COSA.

Nederlandse projecten

COSA wordt niet alleen in heel Canada uitgevoerd, maar heeft ook in Engeland en Nederland vaste voet aan de grond gekregen. Het eerste Nederlandse project is in 2009 gestart als pilot in de regio Den Bosch, daarbij met raad en daad ondersteunt door een ervaren COSA-team uit Engeland. Na een voorzichtige start door middel van een pilot met twee cirkels, is COSA in Nederland inmiddels volwassen geworden. In de afgelopen vijf jaar zijn er 65 cirkels van start gegaan met circa 134 vrijwilligers, begeleid door 11 professionele cirkel coördinatoren (ervaren reclasseringswerkers).

Internationale ontwikkelingen

Het succes van COSA is in andere Europese landen niet onopgemerkt gebleven. In 2010 heeft dit geleid tot een internationale samenwerking tussen onze Engelse partners (Circles-UK), Nederland (Reclassering Nederland en Avans) en België (Justitiehuis Antwerpen) in het project 'Circles Together for Safety', dat gefinancierd werd door het Daphne III programma van de Europese Unie.



In dit tweejarige project werd het eerste Belgische COSA-project opgezet en konden de Nederlandse projecten uitbreiden en meer investeren in onderzoek en kwaliteitsborging. Met de opgedane ervaring kon ook een Europees Handboek worden ontwikkeld, een gids en vraagbaak voor nieuwe COSA projecten. Dit handboek is [te downloaden](#) op de webiste van www.circles4.eu.

Circles4EU

Een positieve afsluiting van het eerste Internationale COSA-project leidde tot de wens naar voortzetting van de internationale samenwerking, ook omdat via de internationale koepelorganisatie van reclasseringsorganisaties (het CEP) zich andere geïnteresseerde landen aandienen: Spanje, Ierland, Frankrijk, Letland, Bulgarije en Hongarije.

Een nieuw project, Circles4EU geheten en aangestuurd door het Expertisecentrum Veiligheid van Avans, werd wederom door Brussel gefinancierd voor twee jaar (2013-2014).



Het had tot doel nieuwe projectinitiatieven in deze landen te ondersteunen, gezamenlijk onderzoek te doen en structuren te ontwikkelen die de kwaliteit van de nieuwe projectinitiatieven kunnen waarborgen. Drie landen startten een pilot (Spanje, Letland en Bulgarije) en drie andere landen keken over de schouder mee en oriënteerden zich op de mogelijkheden voor COSA in eigen land (Frankrijk, Ierland, Hongarije). Alle startende landen brachten ook een onderzoekspartner (een universiteit) mee in project.

Operationele landen

Vanuit de landen waar COSA-projecten al langere tijd draaien werd vooral ondersteuning geboden door expertise en ondersteunende materialen te leveren en door een deel van het onderzoek aan te sturen. Beoogde cirkelcoördinatoren uit de startende landen werden in Nederland getraind door Audrey Alards (Reclassering Nederland), cirkelcoördinator van het eerste uur in Nederland, en Chris Wilson, die in Engeland aan die wieg van COSA stond. Vanuit Avans werd onderzoek gedaan naar 'best practices' bij implementatie. Samen met Nottingham University in Engeland en alle andere partners is in alle negen betrokken landen onderzoek gedaan naar de algemene bevolking onderzoek gedaan naar de opvattingen over resocialisatie van zedendelinquenten en over COSA.

Startende landen

Alle startende landen hebben in twee jaar tijd een functionerend COSA-project weten te ontwikkelen. Dit was niet in alle gevallen even gemakkelijk. COSA-cirkels draaien weliswaar met vrijwilligers, maar vereisen een goed functionerende buitencirkel van professionals. COSA-projecten moeten daarom goed ingebed kunnen worden in een lokaal professioneel netwerk van reclassering, behandeling en toezicht. Een netwerk waarbinnen men bereid is tot samenwerking en informatie-uitwisseling zodat vrijwilligers in hun taak ondersteund en gesuperviseerd kunnen worden.

Spanje

In Spanje bleek de tijd en de infrastructuur rijp voor COSA en kon in vrij korte tijd een goed werkend project worden opgezet, waarbij het gevangeniswezen, reclassering en behandeling met elkaar samenwerken. Een succesvolle mediacampagne leverde veel positieve media-aandacht en voldoende vrijwilligers op. Er draaien nu drie cirkels, en er is financiering vanuit de overheid en een belangrijke sociaal fonds toegezegd om het project te kunnen voortzetten.

Letland

Ook in Letland kon voldoende expertise gevonden worden, al was deze vooral binnen de reclasseringsorganisatie aanwezig die ook het COSA-project initieerde. Het maatschappelijke klimaat is hier minder gunstig: er is geen traditie van vrijwilligerswerk en men heeft ook in professionele kringen buiten de reclassering weinig op met zedendelinquenten. Hier moeten herstelgerichte waarden nog breder ingang vinden. COSA vervult daarin een voorbeeldfunctie. Ook hier draaiden aan het eind van het project drie cirkels.

Bulgarije

De situatie in Bulgarije bleek lastiger. Er is weinig kennis en expertise aanwezig met betrekking tot behandeling van zedendelinquenten en er is nauwelijks wetgeving of beleid op dit gebied. De projectpartner, een kleine organisatie die zich inzet voor ex-gedetineerden, slaagde er desondanks in een van de weinige experts in het land aan het project te verbinden, zodat er enige professionele supervisie mogelijk gemaakt werd. Financieringsmogelijkheden voor de toekomst blijven onzeker, maar de organisatie kent weinig overhead en men hoopt met de beperkte middelen die er zijn het project draaiende te kunnen houden. Er is grote behoefte aan cirkels, zo blijkt uit het feit dat kernleden zich zelf aanmelden.

Oriënterende landen

De landen, die zich op het starten van een COSA-project oriënteerden, hebben hun eigen nationale context grondig geëvalueerd in een haalbaarheidsstudie en kwamen tot verschillende conclusies.

Ierland

In Ierland zijn alle voorwaarden aanwezig om tot de start van een project over te kunnen gaan. Projectpartner was de nationale reclasseringsorganisatie die een lange traditie van samenwerking met vrijwilligersorganisaties heeft. Daarvan zijn er vele in de justitiële sector. Zij ontvangen deels hun financiering via de reclassering. In 2015 zal via projectfinanciering een organisatie gekozen worden die onder supervisie van de reclasseringsorganisatie een COSA-project mag starten.

Hongarije

De Hongaarse projectpartner was een kleine niet-gouvernementele organisatie voor sociaal werk. Zij concludeerden, dat onder de huidige omstandigheden een COSA-project nog niet levensvatbaar is. Er is geen politiek draagvlak voor herstelgericht werken, in tegendeel, het aanwezige professionele kader van steun en toezicht voor ex-gedetineerden wordt momenteel afgebroken. Hierdoor is het bijna onmogelijk een COSA-project professioneel in te bedden. Bovendien wordt Europese projectsubsidie gezien als een ongewenste inmenging en is daarom moeilijk veilig te stellen.

Toekomst

Tijdens een afsluitende internationale conferentie in Barcelona op 21 en 22 november 2014jl. bleek dat er grote behoefte is aan voortzetting van het Europese netwerk van COSA-projecten, en dat er wederom belangstelling is vanuit landen die nog geen COSA-project hebben. De mogelijkheden voor een nieuw Europees project worden momenteel onderzocht.



Colofon

Höing, M (2015): Factsheet COSA. Januari 2014.
's Hertogenbosch: Programmabureau Circles NL. © 2015
Programmabureau Circles-NL (Expertisecentrum Veiligheid
Avans Hogeschool en Reclassering Nederland).

Dit document is opgesteld vanuit het Lectoraat Reclassering en Veiligheidsbeleid aan de Avans Hogeschool/Expertisecentrum Veiligheid in opdracht van Reclassering Nederland.